

PRACTICAL LESSON

Fjalitë pyetëse dhe përgjigjet

Lesson category: Mësimet e gjuhës shqipe

Pyetjet me a, me fjalë pyetëse dhe me intonacion, si dhe përgjigjet e plota e të shkurtra.

Fjalitë pyetëse dhe përgjigjet

Fjalja pyetëse kërkon një informacion, një pohim ose një mohim. Në shqip ajo shënohet me **pikëpyetje** dhe dallohet nga intonacioni ngjitës. Ndryshe nga anglishtja, shqipja **nuk e ndërron rendin** të kryefjalës dhe të foljes për të bërë pyetje.

Pesë llojet e pyetjeve

Lloji	Ndërtimi	Shembull	Përgjigja
E përgjithshme me a	a + folje	A vjen nesër?	Po, vij. / Jo, nuk vij.
E përgjithshme me intonacion	rendi i fjalisë dëftore	Ke mbaruar detyrën?	Po, e mbarova.
E pjesshme	fjalë pyetëse + folje	Ku je?	Jam në bibliotekë.
Alternative	... apo ...	Do çaj apo kafe?	Një çaj, ju lutem.
Bishtore	... apo jo? / a s'është kështu?	Erdhe me tren, apo jo?	Po, me tren.

Fjalët pyetëse

Fjala	Kërkon	Shembull	Përgjigje model
kush	personin (kryefjalë)	Kush e hapi dritaren?	Artë.
kë	personin (kundrinor)	Kë takove dje?	Benin.
kujt	marrësin	Kujt ia dhe librin?	Artës.
çfarë / ç'	sendin ose veprimin	Çfarë po lexon?	Një roman.
cili / cila	zgjedhjen midis disave	Cili është libri yt?	Ky i blu.
ku	vendin	Ku banon?	Në Tiranë.
nga	prejardhjen	Nga je?	Nga Shkodra.
kur	kohën	Kur fillon mësimi?	Në orën tetë.
si	mënyrën ose gjendjen	Si je sot?	Mirë, faleminderit.
pse / përse	shkakun	Pse u vonove?	Sepse humba autobusin.

Fjala	Kërkon	Shembull	Përgjigje model
sa	sasinë ose çmimin	<i>Sa kushton bileta?</i>	<i>Treqind lekë.</i>
sa herë	shpeshtësinë	<i>Sa herë në javë stërvitesh?</i>	<i>Tri herë.</i>

Pyetja e drejtë dhe e zhdrejtë

E drejtë	E zhdrejtë
<i>Ku banon?</i>	<i>Më pyeti ku banoja.</i>
<i>A do të vish?</i>	<i>Më pyeti nëse do të vija.</i>
<i>Çfarë po bën?</i>	<i>Nuk e di çfarë po bën.</i>

Vër re: pyetja e zhdrejtë **nuk merr pikëpyetje** dhe pjesëza *a* zëvendësohet me **nëse**.

Përgjigjet e plota dhe të shkurtra

- **E plotë:** *Ku banon?* — **Banoj në Tiranë.** — e përshtatshme në situata formale.
- **E shkurtër:** *Ku banon?* — **Në Tiranë.** — e natyrshme në bisedë.
- **Pohim / mohim:** *Po, sigurisht. / Jo, aspak. / Nuk e di. / Ndoshta.*
- **Kur nuk dëshiron të përgjigjesh:** *Më fal, por preferoj të mos përgjigjem.*

Intonacioni

Në pyetjet e përgjithshme zëri **ngjitet** në fund: *Ke mbaruar detyrën?* Në pyetjet e pjesshme me fjalë pyetëse zëri **bie** lehtë në fund: *Ku banon?* Ky dallim është i rëndësishëm në të folur, sepse pa të një pyetje mund të dëgjohet si pohim.

Gabimet e zakonshme

Gabim	Saktë	Pse
<i>A ku je?</i>	Ku je?	<i>a</i> nuk përdoret bashkë me fjalë pyetëse
<i>Nga vjen ti nga?</i>	Nga vjen?	fjala pyetëse nuk përsëritet
<i>Çfarë libër është ky?</i>	Cili libër është ky?	<i>cili</i> për zgjedhje midis disave
<i>Më pyeti ku banoja?</i>	Më pyeti ku banoja.	pyetja e zhdrejtë s'merr pikëpyetje
<i>Kush takove dje?</i>	Kë takove dje?	<i>kush</i> = kryefjalë, <i>kë</i> = kundrinor

Provo vetë

Bëj pyetjen për pjesën e theksuar:

- Arta banon **në Durrës**. → (*Ku banon Arta?*)
- Mësimi fillon **në orën tetë**. → (*Kur fillon mësimi?*)
- U vonova **sepse humba autobusin**. → (*Pse u vonove?*)

4. Takova **Benin**. → (Kë takove?)

Burime dhe referenca

- *Gramatika e gjuhës shqipe I – Morfologjia*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Gramatika e gjuhës shqipe II – Sintaksa*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Drejtshkrimi i gjuhës shqipe*, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Tiranë, 1973.
- *Fjalori i gjuhës shqipe*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2006.

ENGLISH FOR LIFE